

1) ONDŘEJ HORÁK – ČASOPIS REFLEX

Čtrnáctá kniha Michala Viewegha přináší milé překvapení letošní knižní sezóny. Nejedná se totiž o dalšího "Viewegha" tak, jak jsme si v posledních letech zvykli. Text nás (téměř proti naší vůli) totiž netáhne za límec, abychom četli pořád dál, a postavy neexistují více méně pouze proto, aby mohly provozovat slovpád vtipů a narážek. Ne. Tentokrát se kniha sice nečte tak rychle a neproblematicky, i vtipů (natož hlášek) je poskrovnu, zato se ve čtenáři objevuje sympatie k postavám příběhu o stárnutí, o životě lidí po čtyřicítce, co spolu kdysi odmaturovali.

Přestože Viewegh zůstává u modelovosti postav a znovu jsou v knize oddíly věnované promluvě autora, dostává se tímto románem značně překvapivě do blízkosti děl jiných současných prozaiků, především Jana Balabána a Emila Hakla, kteří se rovněž zaměřují na stav světa viděný očima dnešních čtyřicátníků. Jedna z postav Vieweghovy ústřední pětice totiž charakterizuje dospělost jako schopnost chodit pomalu, aniž by ovšem z neustálého otáčení pohledu do času mladosti neprosvítalo, že to důležité člověk prožije do maturity a pak už se všechno jen opakuje. V osmnácti je Hujerová druhá nejošklivější ze třídy, zato Eva, kterou si "zabere" Jeff, je nejhezčí, takže ji miluje i Tom a Skippy: Všichni vědí, že je nutné co nejdříve odhadnout potenciální výhody situace - a ty si pak zamluvit. Základem úspěchu je tedy bleskurychlá reakce; týž nápad mohou ve stejné chvíli dostat i ostatní, takže rozhodují vteřiny. Po čtyřicítce je Hujerová vdaná, přestože už je ze třídy nejošklivější, neboť Větvičková, estetické dno, skočila pod metro (není to jediná smrt v této knize), a Eva rozvedená s Jeffem, který opět bydlí se svými spolužáky Tomem a Skippym v jejich doupěti.

Tom je zase pomalu se upíjejícím profesorem na "jejich gymplu", kde potkává dívku neúprosně se podobající Evě, s níž "prodělá" krátké manželství: Stojí za mnou, nalíčená a smutná. Kdysi doufala, že jsem ten pravý, ale teď už ví, že pouze čtvrtý vážný vztah jejího života. Z jakési setrvačnosti se mnou ještě spí, ale když každý pátek večer vyráží s kamarádkou do centra, pokaždé celá ožije novou nadějí. Její šedozelené oči už hledají pátého. A Skippy, bývalý třídní recesista, je gynekologem nadměrně užívajícím vulgarismů, kterému přijde teď, po tolika letech, jaksi nemožné svým přátelům říct, že je homosexuál. Takže si dál do společného bytu vodí ženy, které se mu nakonec sbalit nepodaří, čemuž sám vydatně před trnouchými kamarády napomáhá. Z pěti postav, které se třídními srazy, vojenskými prezenčními službami, rozvody a následným společným bydlením Vieweghovi daří neustále držet společně na scéně, je nejprokreslenější, s největším procítěním uchopená ošklivka Hujerová, přestože takový Tom, učitel a intelektuál, má k autorově biografii blíže. V Hujerové Viewegh prokazuje velký smysl pro nepovrchní a velmi přesné pozorování, když např. dívka o své maceše říká: Patřila k tomu typu lidí, kteří si v zimě naříkají na strašnou zimu a v létě na příšerná vedra. Když táta neměl peníze, stěžovala si na hroznou drahotu, a když jí peníze dal a ona konečně mohla jít nakoupit, stěžovala si na šílený fronty. Dojemný je příběh o tom, jak si Hujerová do nejmenších detailů vymýšlí svého kluka, stejně jako ještě ošklivější Větvičková, a pak si o nich vyprávějí pod heslem vím, že víš, že vím. Do "hry" se tak dostává, teprve když se spolužáky z vysoké začne vysedávat po hospodách: Je mi jasné, že musím volit mezi těmi, kteří mají vypito tak akorát: dvě piva jsou málo, patnáct naopak moc.

Přestože Viewegh použil některé motivy vyzkoušené již v předchozích knihách (např. seznámení na zájezdu a postava homosexuála v Účastnících zájezdu) a plně se nevzdal ani své touhy bavit, nijak to neubírá faktu, že Vybíjená nás upozornila na to, abychom autora ještě neměli za odepsaného, za toho, kdo nám každý rok na začátku května zase přinese čtivé cosi. Jen jestli si autor u čtenářů, kteří dají na značkové věci (stejně jako on sám, jak ostatně vidno i v posledním díle), nepokazil renomé, jestli si je nyní "nevybil" tím, že tato kniha nedovoluje konzumaci bez nejmenších "problémů", něco z ní v člověku totiž uvízne.

